

Dokument nr. 15:6.

(1996-97)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 67 - 72.

16. - 27. januar 1997.

Innhold

Spørsmål	Side
67. Fra stortingsrepresentant Johan J. Jakobsen, vedr. stipend, besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren	3
68. Fra stortingsrepresentant Paul Chaffey, vedr. bygging av golfbaner m.m. ved Losby Gods i Lørenskog, besvart av miljøvernministeren	4
69. Fra stortingsrepresentant Terje Sandkjær, vedr. utdanning av yrkessjåfører, besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren	5
70. Fra stortingsrepresentant Syver Berge, vedr. naturgjødning, besvart av landbruksministeren	6
71. Fra stortingsrepresentant Terje Sandkjær, vedr. trafikksikkerhet, besvart av samferdelsministeren	7
72. Fra stortingsrepresentant Erik Solheim, vedr. Rwanda og FN, besvart av utenriksministeren	8

Dokument nr. 15:6.

(1996-97)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 67.

Innlevert 16. januar 1997 fra stortingsrepresentant Johan J. Jakobsen.

Besvart 22. januar 1997 av kirke-, utdannings- og forskningsminister Reidar Sandal.

Spørsmål:

«Mener statsråden det er rimelig at en student skal kunne nektes stipend fra Statens Lånekasse under henvisning til formue som skyldes medeierskap i fast eiendom - f.eks. gårdsbruk -, og vil statsråden vurdere en oppmyking av Lånekassens regelverk på dette punkt ?»

Begrunnelse:

Fast eiendom - f.eks. gårdsbruk - som formuesverdi har kun betydning for finansiering av studier hvis den selges, noe som er uaktuelt i de aller fleste tilfeller.

Svar:

Jeg viser til brev 16. januar 1997 med spørsmål om jeg finner det rimelig at en student skal kunne nektes stipend fra Statens lånekasse under henvisning til formue som skyldes medeierskap i fast eiendom og om jeg vil vurdere en oppmyking av Lånekassens regelverk på dette punkt.

Behovsprøving i forhold til søkerens formue er hjemlet i § 3 i lov 26. april 1985 om utdanningsstøtte hvor det heter:

«Ved tildeling av støtte skal det som regel tas hensyn til søkerensinntekt og formue.»

I henhold til § 3 har departementet gitt forskrifter for støttetildelingen som for undervisningsåret 1996-97 lyder:

«Av einskilt søkerens formue over kr 151 000 ved skattelikninga for 1994, går 2% pr måned til frådreg (dvs. 20% når undervisningsåret varer i ti måneder).»

Det blir altså ikke tatt hensyn til formuens sammensetning, men det regnes at det tas rimelig hensyn til størrelsen ved fastsetting av fribeløpet, kr 151 000.

Spørsmålet om å ta hensyn til *formuens sammensetning* ved behovsprøving, ble tatt opp av en rekke organisasjoner under høringen av NOU 1979:34 Utdanningsfinansiering. Departementet var i sin vurdering i St. meld. nr. 12 (1983-84) klar i sin fraråding av å ha ulike regler for ulike formuesgjenstander fordi dette ville skape urimelige avgrensingsregler uten å føre til mer rettferdig resultat. I stortingskomiteens innstilling til meldingen, Innst. S. nr 322 (1983-84) ble behovsprøving i forhold til søkerens formue ikke berørt, men komiteen ga generelt uttrykk for at den økonomiske behovsprøvingen måtte begrenses. Som det går fram av sitatet over, ble behovsprøving av støtten i forhold til søkerens egen formue beholdt i den nye loven om utdanningsstøtte som ble vedtatt i 1985.

Fribeløpet er årlig justert i takt med inntektsveksten fra år til år.

Beregningen av stipend fra Lånekassen er slik at stipendet faller bort som følge av behovsprøving når studenten har en nettoformue i 1994 på kr 245 500. Han ville likevel kunne få lån kr 4 250 pr måned, eller kr 42 500 for studieåret 1996-97. Lånet vil bortfalle ved en nettoformue på kr 458 000. Beregningen tar utgangspunkt i at vedkommende er i høyere utdanning. En elev under 19 år i videregående utdanning som må bo borte under utdanningen, får i 1996-97 utdanningsstipend (minstestipend) kr 2 980 pr måned uavhengig av størrelsen på egen formue.

Departementet har valgt å basere formueansettelsen i studiefinansieringssammenheng på den formuesverdi som fastsettes i ligningen og som fremgår på

ligningsattesten. Det er ligningsetaten som har ansvaret for å forestå ligningsarbeidet, herunder å foreta de avveininger som er rimelig når det gjelder å bestemme verdien på ulike formuesgjenstander og ellers sikre en forsvarlig saksbehandling i slike saker. Lånekassen har selv hverken kompetanse eller kapasitet til å foreta egne formueberegninger. Hensynet til likebehandling og enkelhet tilsier at man i størst mulig grad prøver å redusere antall unntaksregler og

at innslaget av skjønn i søknadsbehandlingen ikke er større enn det som kreves for å ivareta den sosiale profilen i støtteordningen.

En eventuell lemping av behovsprøvingen mot formue kan tenkes ved at fribeløpet blir vesentlig hevet. Dette vil i så fall måtte ses i budsjettsammenheng. En endring i retning av at retten til studiestøtte ikke lenger skal prøves mot søkerens formue, vil derimot kreve en lovendring.

Spørsmål nr. 68.

Innlevert 20. januar 1997 fra stortingsrepresentant Paul Chaffey.

Besvart 28. januar 1997 av miljøvernminister Thorbjørn Berntsen.

Spørsmål:

«Kan miljøvernministeren akseptere at det blir bygget to golfbaner og et kurs- og konferansesenter ved Losby Gods i Lørenskog i kulturminneåret 1997?»

Begrunnelse:

Før jul vedtok Lørenskog kommunestyre en reguleringsplan for å bygge to golfbaner og et kurs- og konferansesenter i det verdifulle kulturmiljøet rundt Losby Gods. Losbyområdets kulturverneverdi er knyttet både til kulturlandskapet og til bygningene (godsbygningen, arbeiderboligene, skolestua, husmannsplassene m.v) i området. I tillegg til de kulturvernmessige verdier er det også store naturverdier i området, særlig knyttet til landskapsbildet og til områdene omkring Losby-elva.

Selv om Losby-området er lite kjent for folk utenfor Lørenskog, utgjør det ett av de aller mest verdifulle kulturmiljøene i hovedstadens nærhet.

Da reguleringsspørsmålet var til behandling ved en tidligere anledning, i 1991/92, fremmet både Riksantikvaren og Direktoratet for Naturforvaltning innsigelse mot forslag om regulering til én golfbane. Reguleringsplanen denne gang gjaldt to golfbaner, én på 18 hull og én på 9 hull, i tillegg til et større kurs- og konferansesenter knyttet til godsbygningen.

Reguleringsvedtaket ble fattet uten at de to nevnte instansene som statlig fagmyndighet hadde gitt noen uttalelse, og dermed heller ikke hadde mulighet til å fremme innsigelse. Videre har vedtaket skjedd uten en forutgående konsekvensutredning etter Plan- og bygningslovens bestemmelser, slik EØS-avtalen krever (jf. tidligere spørsmål).

Svar:

Jeg antar at bakgrunnen for spørsmålet er at Lørenskog kommunestyre har vedtatt en reguleringsplan som åpner for etablering av to golfbaner (en på 18

hull og en på 9 hull) og et kurs- og konferansesenter tilknyttet godsbygningen.

I den forbindelse er det viktig å minne om at utgangspunktet i plan- og bygningslovsystemet er at kommunestyret har hovedansvaret for å vedta reguleringsplaner. En sentral forutsetning er at viktige regionale og nasjonale hensyn er ivaretatt gjennom samarbeid med fylkeskommunale og statlige fagmyndigheter. Disse myndighetene kan ved å fremme innsigelse frata kommunestyret myndigheten til å fatte endelig vedtak i reguleringsplanen. Reguleringsplanen vil i slike tilfeller bli oversendt Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse.

Da spørsmålet om golfbane i Losbydalen var til behandling første gang i 1991/92 ble det fremmet innsigelse fra kultur- og miljøvernmyndighetene. Etter den tid har det vært gjennomført en prosess med grundig dialog mellom kommunen, utbygger, fylkesmannens miljøvernavdeling og fylkeskommunens kulturminneforvaltning. Sistnevnte instanser ivaretar det statlige ansvaret for natur- og kulturminneverdier på regionalt nivå. Resultatet er at en nå har kommet fram til en akseptabel kompromissløsning som innebærer en «flateruleringsplan» som åpner for etablering av golfbaner og konferansesenter ved Losby gods. Det er forutsatt at før utbygging kan skje må det utarbeides en bebyggelsesplan hvor hensynet til verneinteressene skal innarbeides i detalj. I reguleringsbestemmelsene er det derfor gitt følgende føringer for bebyggelsesplanarbeidet:

«Hele området skal vurderes som et helhetlig kulturlandskap, og de kulturhistoriske elementene skal tas vare på. Alle anlegg skal utformes med hensyn til vern av landskap og vegetasjon, slik at områdets kvaliteter og bruksmuligheter ivaretas. Leveområdene for sårbare og truede arter skal sikres. Restaurering av bygninger som er regulert til bevaring, samt gjenskaping av hage og park ved hovedbygning (konferansesenter) skal skje i samråd med Fylkeskultursjefen.»

Det er viktig å merke seg at det ikke foreligger innsigelse til planen som ble vedtatt i Lørenskog kommunestyre i desember 1996. Saken har derfor ikke kommet til behandling i Miljøverndepartementet. I henhold til bestemmelsene i plan- og bygningslovens § 27-2 fjerde ledd kan departementet kalle inn planen for å vurdere om den må endres ut i fra nasjonale interesser.

På grunnlag av foreliggende Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap, hvor Losbyområ-

det ikke er med blant de 16 prioriterte områdene i Oslo/Akershus, er ikke nasjonale verneinteresser berørt på en slik måte at det er aktuelt å kalle inn planen til sentral vurdering.

Ut i fra den omfattende og langvarige behandlingen saken har hatt, med bred deltakelse både fra fylkesmannens miljøvern- og Fylkeskultursjefen, kan jeg ikke se at det er behov for videre utredninger som grunnlag for å avgjøre nevnte flaterereguleringsplan.

Spørsmål nr. 69.

Innlevert 23. januar 1997 fra stortingsrepresentant Terje Sandkjær.

Besvart 29. januar 1997 av kirke-, utdannings- og forskningsminister Reidar Sandal.

Spørsmål:

«I budsjettinnst. S. nr. 12 (1996-97) minner flertallet om Stortingets forutsetning om at kapasiteten for yrkessjåførlinjene skal opprettholdes, og regjeringen bes om å foreta nødvendige budsjettkorrigeringer. På grunn av manglende oppfølging av Stortingets vedtak er kapasiteten nå svært dårlig utnyttet ved de fleste yrkessjåførlinjene. Hva vil statsråden foreta seg slik at Stortingets vedtak blir fulgt opp, og det kan gis klarsignal om oppstart av halvårige kurs for yrkessjåfør?»

Begrunnelse:

Som aktualisering vedlegges kopi av komiteens merknader i budsjettinnst. S. II (1996-97) (Se Budsjettinnst. S. II 1996-97, s. 87).

Svar:

Jeg viser til spørsmål til skriftlig besvarelse fra representanten Terje Sandkjær av 23. januar 97.

På grunnlag av Budsjettinnst. S. II (1995-96) fattet bl.a. Stortinget følgende romertallsvedtak:

«Stortinget ber Regjeringen senest ved fremleggelse av Revidert nasjonalbudsjett våren 1996 komme tilbake med en nærmere gjennomgang av de tilbud i videregående opplæring som har mindre enn 100-150 elevplasser på landsbasis på VK I- og VK II-nivå, basert på direkte oppgjør mellom staten og de aktuelle skolefylkene fra og med skoleåret 1996-97».

Dette ble fremlagt i behandlingen av St. prp. nr. 55 (1995-96). I Innst. S. nr. 286 (1995-96) heter det:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er kjent med at Opplæringsrådet for transportfag mener at særløp der læretiden deles mellom skole og bedrift vil være en tilfredsstillende løsning for disse fags egenart.

Flertallet forutsetter at departementet i samarbeid med partene fastlegger en slik struktur, og som kan settes i verk fra skoleåret 1996-97».

I samme innstilling mener et annet flertall at det er nødvendig at kapasiteten ved disse landslinjene opprettholdes.

På grunnlag av Innst. S. nr. 286 (1995-96), fattet bl.a. Stortinget følgende romertallsvedtak V:

«1. Følgende skoler med tilbud om Yrkessjåfør VKII godkjennes som landslinje fra og med skoleåret 1996/97: Alta videregående skole, Blakstad videregående skole, Melbu videregående skole, Stjørdal videregående skole, Kristiansund videregående skole, Våler videregående skole, Hønefoss videregående skole, Os videregående skole, Sogndal videregående skole, Notodden videregående skole og Sauda videregående skole.»

Dette vedtaket ble fulgt opp av departementet i brev av 03.07.96 til fylkeskommunene.

Som en oppfølging av Innst. S. nr. 286 (1995-96) gjennomførte departementet sommeren 1996 to møter med tariffpartene i transportbransjen for i samarbeid å fastsette en struktur på yrkessjåførutdanningen. På det første møtet, 27.06.1996, foreslo departementet følgende struktur på yrkessjåførutdanningen:

Grunnkurs (GK)

Videregående kurs I (VKI)

VKII 1/2-årig kurs

1 1/2 år læretid i bedrift (1/2 år opplæring og ett år verdiskaping)

Total læretid 4 år

I neste møte, 03.07.96, ble den modellen departementet foreslo, forkastet av tariffpartene. Partene fremla sitt forslag til struktur:

Grunnkurs (GK)

Videregående kurs I (VKI)

VKII 1/4-årig kurs
1 3/4 år læretid i bedrift (3/4 år opplæring og ett år verdiskaping)
Total læretid 4 år

Departementet oppfattet dette som en omforent løsning og vedtok denne modellen. Departementet synliggjorde også de skoletekniske problemene ved en slik modell, men partene opprettholdt sitt forslag.

Departementet gjorde de nødvendige endringer som fulgte av dette vedtaket, og meddelte dette i brev til fylkeskommunene den 16.08.96.

Departementet har fulgt opp de vedtak som er gjort i forbindelse med gjeninnføring av landslinjer. Dette kommer også fram ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 88 (1996-97) (Innst. S. nr. 16)

«Komiteen registrerer at vedtaket om landslinjer er fulgt opp i tråd med Stortingets vedtak.»

I Budsjett-innst. S. nr. 12 (1996-97) kommer denne saken opp på nytt, og komiteen skriver:

«Flertallet minner om Stortingets forutsetning om at kapasiteten skulle videreføres, og mener skolene må få anledning til å sette igang halvårige kurs for voksne som supplement til undervisningen av reformelever.... Flertallet vil be Regjeringen komme tilbake i salderingsproposisjonen med en redegjørelse om kapasitetsutnyttelse av landslinjene for yrkessjåfører og den modell departementet har valgt, og foreta de nødvendige budsjettmessige kor-

rigeringer for at Stortingets vedtak kan gjennomføres etter intensjonen».

Dette ble det redegjort for i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (1996-97), der det heter:

«Kapasiteten på yrkessjåførskolene er økt. Tidligere var kapasiteten på skolene slik at 660 elever kunne gjennomføre opplæringen pr. år mens det nå er 900 elever som kan gjennomføre opplæring etter ny struktur. Et halvårig kurs for voksne vil være et tilbud som faller utenfor videregående opplæring. Det er usikkert hva et slikt kurs skal inneholde og hva det skal gi av kompetanse. Læreplanene for videregående opplæring kan ikke legges til grunn. Det samme gjelder generelt regelverk for videregående skoler, som f.eks. inntaksforskriften og vurderingsforskriften».

I Budsjett-innst. S. II (1996-97) skriver komiteen:

«Flertallet er kjent med at modellen som departementet har vedtatt avviker fra det som Stortinget har lagt opp til. Flertallet er videre kjent med at den valgte modellen skaper problemer både for lærlinger, driften av landslinjer og bedriftene. Flertallet ber om at Stortinget snarest blir orientert nærmere om oppfølgingen av vedtaket om yrkessjåførutdanningen. Flertallet forutsetter at Stortingets syn blir fulgt opp».

Departementet tar sikte på å legge fram en redegjørelse om saken slik som flertallet ber om i revidert nasjonalbudsjett for 1997.

Spørsmål nr. 70.

Innlevert 24. januar 1997 fra stortingsrepresentant Syver Berge.

Besvart 31. januar 1997 av landbruksminister Dag Terje Andersen.

Spørsmål:

«Kan landbruksstatsråden gjera greie for kva som ligg til grunn for at naturgjødning føresegnene er oppe til revisjon?

Det har kome mange reaksjonar ute frå distrikta når det gjeld endringa av gjødning føresegnene. Eg ynskjer derfor å få den faglege bakgrunn for at departementet tek føresegnene til revisjon. Eg går ut i frå at endringane av føresegnene er grunna ut frå miljø faglege synspunkt og ikkje ein måte å dempe kraftfor baserte produksjonar på i enkelte distrikt.»

Svar:

Viser til spørsmål nr 70, stilt av Stortingsrepresentant Syver Berge.

Gjeldande Forskrift om husdyrgjødsel er fastsett av Miljøverndepartementet 1. mars 1989. I medhald av Forskrift om husdyrgjødsel har Landbruksdepar-

tementet same dato fastsett «retteleing om lagring og spreing av husdyrgjødsel». Nokre endringar og tilføyningar i rettleiingane blei gitt 11. oktober 1991.

Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet er samde om at det er eit behov for å endre Forskrift om husdyrgjødsel med rettleiing på nokre punkt. Den faglege grunngjevinga for endringane er knytt til miljøet og då først og fremst faren for ureining.

Når det gjeld ureining frå husdyrproduksjonar, er det særleg fosfor ein tek omsyn til. Dette skuldast at fosfor er minimumsfaktoren for algeoppblomstring i innsjøar. Fosforutslepp til resipient i område med stor husdyrtettleik har betra seg sia forskrifta blei innført i 1989. Innhaldet av fosfor er framleis ein god del høgare enn det som er forsvarleg.

Dei viktigaste forslaga til endringar er knytte til spreietidspunkt, krav til nedmolding og endringar i nokre gjødseldyreiningar. Nedanfor vil det bli gjort greie for endringane.

Spreietidspunkt og krav til nedmolding. Gjødsl må nyttast på ein slik måte at næringsstoffa kan bli tekne opp i plantane i vekstsesongen. Dette gir best utnytting av gjødsla og minst ureining. Nedmolding ved harving eller pløying og direkte nedfelling reduserer gjødslavrenning på overflata, tap av ammoniakk til luft og luktulempene. Det er krav om nedmolding på open åker.

Gjødselfdyreining. Mengd gjødsl må vere tilpassa planta sitt behov for næring. For mykje tilført gjødsl i høve til planta sitt behov, vil ha mykje å seie for mengden av næringstap med sigevatn og tilførsle til grunnvatn og vassdrag. Utgangspunktet for kravet til spreieareal er at tilførsle av næringsemne, særleg fosfor og nitrogen, ikkje skal vere større enn planta sitt gjødslbehov. Gjødslbehovet vil variere svært mykje med ulike vekstar og avlingsnivå. Ulik føring og innhald av næringsemne i fôret, vil føre til ulik utskilling av næringsemne for dei same dyreslaga. Ein har derfor komme fram til at eit regelverk som skal gjelde for heile landet, bør vere eit minimumsregelverk.

Når ein skal fastsetje gjødselfdyreiningane, har ein valt å ta utgangspunkt i innhaldet av fosfor i husdyrgjødsla, jfr. det ovanemnde. Utgangspunktet er derfor at tilførsle av fosfor pr gjødselfdyreining ikkje bør vere større enn det som er plantane sitt næringsbehov.

Behovet for fosforgjødsl til korn varierer frå 1,5 - 3,0 kg pr dekar. Til grasareal er behovet frå 2 - maksimum 4 kg pr dekar. I eit normalhøve reknar ein 3,5 kg fosfor som tilstrekkeleg. Med utgangspunkt i dette gjer Landbruksdepartementet framlegg om å tilpassa gjødselfdyreiningane til ein tilførsel som tilsvarar 3,5 kg fosfor pr dekar. I forskrifta er det bestemt at kravet til 4 dekar spreieareal for kvar gjødselfdyreining er eit minimumskrav.

Utgangspunktet for utrekninga av gjødselfdyreiningar blir derfor kravet om maksimum 14 kg fosfor pr gjødselfdyreining. Det er utført analysar ved Noregs Landbrukshøgskule av næringsinnhald i gjødsl og mengde produsert gjødsl for dei ulike dyreslaga. Miljøfaglege vurderingar av desse analysane tilseier at det er naudsynt å endra utrekninga av gjødselfdyreiningar. Dette gjeld fyrst og fremst for dei kraftfôrkrevjande produksjonane då det er dei som etter dei no gjeldande reglane gir for stor mengd fosfor for kvar gjødselfdyreining.

Framlegget gir i visse høve ei mogelegheit for at kravet til spreieareal kan reduserast. Dersom ein brukar kan dokumentere i eit næringsbalansereknskap at det er behov for å tilføre meir næringsemne, enn det rettleinga legg opp til, kan det setjast lågare krav til spreieareal på einskiltdbruk.

Framlegget er sendt på høyring og departementet vil vurdere saka, m.a. ut frå høyringsfråsegnene.

Spørsmål nr. 71.

Innlevert 24. januar 1997 fra stortingsrepresentant Terje Sandkjær.

Besvart 31. januar 1997 av samferdselsminister Sissel Rønbeck.

Spørsmål:

«I arbeidet med trafiksikkerhet representerer tunge kjøretøyer en særlig utfordring. Økt innsikt i årsaksammenhenger vil derfor være positivt. Etablering av tverrfaglige ulykkesgrupper til å granske ulykker der tunge biler er involvert kan være et slikt bidrag. Slike ulykkesgrupper er etablert bl. a. i Sverige. Vil statsråden bidra til at det etableres tverrfaglige ulykkesgrupper i Norge?»

Svar:

I Norge har det hittil i bare noen tilfeller vært gjennomført forsøk med bredt faglig sammensatte ulykkeskommisjoner etter ulykker med tunge kjøretøyer. Ulykkeskommisjonene har gjennomført utvidede undersøkelser av både veg, kjøretøy og fører.

Samferdselsdepartementet og Vegdirektoratet vurderte i 1995/1996, i samarbeid med transportnæringen, ulike tiltak for å begrense antall tungetrafikk-

ulykker. Blant annet ble ulykkeskommisjoner etter ulykker med tunge kjøretøyer vurdert. Resultatene fra forsøk med disse kommisjonene i Norge og tidligere erfaringer fra utlandet dannet grunnlaget for Vegdirektoratets foreløpige gjennomgang av behovet for ulykkeskommisjoner.

Vegdirektoratet konkluderte med at en foreløpig ikke ville ta initiativ til å opprette slike ulykkeskommisjoner. I brev av 21. mars 1996 fra Samferdselsdepartementet til Vegdirektoratet skriver imidlertid departementet at en ikke avviser forslaget om ulykkeskommisjoner.

I løpet av høsten 1996 foretok de lokale vegkontorene en gjennomgang av ulykker med tunge kjøretøyer. Dette materialet vurderes nå av Vegdirektoratet i samarbeid med vegkontorene.

Departementet ser alvorlig på ulykker med tunge kjøretøyer. Ulike tiltak for å redusere slike ulykker vil bli nærmere vurdert i Norsk veg- og vegtrafikkplan 1998-2007. Det gjelder blant annet såkalte tverrfaglige ulykkeskommisjoner/-grupper.

Spørsmål nr. 72.

Innlevert 27. januar 1997 fra stortingsrepresentant Erik Solheim.

Besvart 3. februar 1997 av utenriksminister Bjørn Tore Godal.

Spørsmål:

«I løpet av 1996 kom det fram opplysninger om at FN våren 1994 fikk rapporter og opplysninger som tydet på at et folkemord var planlagt i Rwanda. Disse opplysningene kom til FN før folkemordet faktisk begynte, men FN reagerte ikke. Det er hevdet at opplysningene kom direkte til generalsekretærens kontor, men at Generalsekretæren aldri brakte disse opplysningene til sikkerhetsrådet. Hva har regjeringen gjort for å bringe klarhet i disse alvorlige beskyldningene, og vil Norge støtte det danske forslag om at det skal utarbeides nøyaktige prosedyrer for hvordan sikkerhetsrådet skal informeres i slike saker?»

Begrunnelse:

Fra flere hold er det kommet kraftige beskyldninger om at FN ikke gjorde nok for å forhindre folkemordet i Rwanda i 1994. En av de alvorligste beskyldningene er at generalsekretærens kontor i forkant av folkemordet fikk gode og pålitelige opplysninger om at voldshandlinger var planlagt. Hvorvidt generalsekretæren selv var informert er usikkert, men generalsekretærens kontor bragte aldri disse opplysningene inn for sikkerhetsrådet. Folkemordet i Rwanda kostet over 800 000 mennesker livet. Blant disse var 10 belgiske FN-soldater.

Den danske utenriksminister Nils Helveg Petersen har tatt initiativ til at FN skal utarbeide nøyaktige prosedyrer for hvordan og når sikkerhetsrådet skal informeres. Dette for å hindre at generalsekretæren eller andre deler av FN-systemet blir sittende inne med opplysninger som kan være av avgjørende betydning i en sak. Sverige, som nettopp er blitt medlem av sikkerhetsrådet skal ha gitt sin støtte til det danske forslag.

På denne bakgrunn ønsker en å vite hva Norge har gjort for å bringe klarhet i saken, samt om Norge har eller vil uttrykke støtte til det danske forslag.

Svar:

Det har i lang tid vært en viktig debatt både i og rundt FN om hva man visste på forhånd om mulige massakre i Rwanda, og hva som ble gjort for å mot-

virke disse. Oppmerksomheten har bl.a. vært rettet mot en rapport av 11. januar 1994 til FN-sekretariatet fra daværende sjef for FN-styrken i Rwanda, general Dallaire. I rapporten ble det meddelt at det fantes indikasjoner på at en omfattende massakre kunne være under planlegging. Det er i ettertid blitt stilt spørsmål om denne vurderingen ble videreformidlet til Sikkerhetsrådet på en tilfredsstillende måte. Den danske utenriksminister har uttalt at man vil arbeide for å bedre prosedyrene for informasjon fra FNs sekretariat til Sikkerhetsrådet, og vi ser fram til et dansk initiativ i form av konkrete forslag i sakens anledning.

Regjeringen har lenge arbeidet for å avdekke hva som gikk galt i den internasjonale handteringen av krisene i Sentral-Afrika før katastrofene var et faktum. Blant annet har vi sett på behovet for tidlig varsling og bedring av FNs informasjonsprosedyrer. Sammen med Sverige og Tyskland har Norge finansiert en intern gjennomgang av FNs rolle under Rwanda-konflikten 1993-96. Siktemålet har vært å bidra til at slike katastrofer ikke skal gjenta seg. Gjennomgangen har munnet ut i en rapport som ble ferdigstilt i desember 1996. Rapporten inneholder en rekke tilrådinger om hvordan man skal sikre bedre rutiner for formidling og analyse av informasjon. Vi har også tidligere støttet finansielt og personellmessig en evaluering av Rwanda-innsatsen som Danmark ledet. Evalueringen kastet et kritisk søkelys på FNs, enkeltlands og private organisasjoners rolle før, under og etter massakrene.

For øvrig vil jeg minne om den aktive norske støtten til prosessen rundt bygging av fred i Rwanda, bl.a. gjennom finansiell støtte og bidrag av personell til Rwanda-domstolen og utsending av personer som skal overvåke menneskerettssituasjonen.

Regjeringen legger stor vekt på at FN skal dra lærdom av erfaringene som gjøres fra sin innsats i kriseområder. Vi har vært aktive i det arbeidet som pågår for å forbedre rutinene i FN-systemet. Norge har bl.a. ledet en gruppe i FN som har hatt som mandat å se på hvordan FN bedre kan samordne sin aktivitet i kriseområder. Regjeringen satser på et tett samarbeid med de andre nordiske land i disse spørsmål, ikke minst med Sverige som nettopp er blitt medlem av Sikkerhetsrådet.